विप्रवादाः विविधाः प्रवादाः पूर्वोक्ताएव ॥२॥ अत्रोत्तरमाह आत्मेति अनेतरजः औरसः निरुक्तजः स्वक्षेत्रे अन्योरेतःसेकार्थं मुक्तसन्नः प्रसूतः अनिनिरुक्तोपियोऽन्यस्यक्षेत्रेरेतःसिंचतितज्जः प्रसूतजः
॥३॥ तथापतितस्यभार्यायामेवजातः भार्यायाः तृतीयार्थे षष्ठी स्तपंचमः कृतः क्रीतः स्वयमुपायगम्योवाषष्ठः अध्यूढः यस्यमातागर्भवत्येवऊढानाहत्राःसमः ॥४॥ षडपध्वंसजाश्वक्ष्यमाणाः कानीन
कन्यायांविवाहात्प्राक् उत्पन्नश्चतुर्दशः अपसदाःवक्ष्यमाणाःषट् एतेविंशतिः तान्सर्वान्पुत्रानिति विजानीहि ॥५॥६॥७॥ परवर्णासङ्करसुलोमजाःषट् अपध्वंसजाः विलोमजा अपसदाःषडिति

विप्रवादाःसबहवःश्रूयंतेपुत्रकारिताः॥ अत्रानोसुह्यतांराजन्संशयंछेत्तुमर्हसि॥२॥ भीष्मउवाच आत्मापुत्रश्चविज्ञेयस्तस्यानेतरजश्चयः॥ निरुक्त
जश्चविज्ञेयःसुतःप्रसूतजस्तथा॥३॥ पतितस्यतुभार्यायाभर्त्रासंसमवेतया॥ तथादत्तकृतौपुत्रावध्यूढश्चतथापरः॥४॥ षडपध्वंसजाश्चापिकानी
नापसदास्तथा॥ इत्येतेवैसमाख्यातास्तान्विजानीहिभारत॥५॥ युधिष्ठिरउवाच षडपध्वंसजाःकेस्युःकेवाप्यपसदास्तथा॥ एतत्सर्वंयथातत्त्वं
व्याख्यातुंमेत्वमर्हसि॥६॥ भीष्मउवाच त्रिषुवर्णेषुयेपुत्राब्राह्मणस्ययुधिष्ठिर॥ वर्णयोश्चद्वयोःस्यातांयोराजन्यस्यभारत॥७॥ एकोविदुर्णएवा
थतथात्रैवोपलक्षितः॥ षडपध्वंसजास्तेहितथैवापसदान्शृणु॥८॥ चांडालोव्रात्यवैदेहौचब्राह्मण्यांक्षत्रियासुच॥ वैश्यायांचैवशूद्रस्यलक्ष्यंतेप
सदास्त्रयः॥९॥ मागधोवामकश्चैवद्वौवैश्यस्योपलक्षितौ॥ ब्राह्मण्यांक्षत्रियायांचक्षत्रियस्यैकएवतु॥१०॥ ब्राह्मण्यांलक्ष्यतेसूतइत्येतेपसदाःस्मृताः॥
पुत्राह्येतेनशक्यंतेमिथ्याकर्तुंनराधिप॥११॥ युधिष्ठिरउवाच क्षेत्रजेकेचिदेवाहुःसुतंकेचित्तुशौनके॥ तुल्यावेतौसुतौकस्यतन्मेब्रूहिपितामह
॥१२॥ भीष्मउवाच रेतजोवाभवेत्पुत्रस्त्यक्तोवाक्षेत्रजोभवेत्॥ अध्यूढःसमयंभित्त्वेत्येतदेवनिबोधमे॥१३॥ युधिष्ठिरउवाच रेतजेविद्धवेपु
त्रेक्षेत्रजस्यागमःकथं॥ अध्यूढेविद्धवेपुत्रेभित्त्वातुसमयंकथं॥१४॥ भीष्मउवाच आत्मजंपुत्रमुत्पाद्ययस्त्यजेत्कारणांतरे॥ नतत्रकारणंरेतः
सक्षेत्रस्वामिनोभवेत्॥१५॥

ज्ञेयं ॥८॥९॥१०॥ मिथ्याकर्तुंएतेपुत्रानभवंतीतिवक्तुंनशक्यंतइत्यर्थः अयंभावः अप्रमत्तेतिश्रुतिरनौरसस्याप्राशस्त्यमात्रपरा यन्मेमातेतिश्रुतिस्तुअनौरसस्यापिपुत्रत्वमस्तीत्येवंपरेतिनकश्चि
श्चिद्विरोधः तथाचअनौरसऔरसोवासत्शीलःश्राद्धपरःपितॄणांस्वर्गोयभवतिविपरीतस्तुनरकायेति ॥११॥ कस्यद्वयोःपित्रोःक्षेत्रपतिनिषेकोर्मध्येकस्यायंपुत्रः उभयोःपित्रोस्तावद्विशेषादित्यर्थः
॥१२॥ यथारेतोजऔरसःपुत्रएवंक्षेत्रजोपिबीजदेनत्यक्तश्चेत्स्वीयएवभवति एवमध्यूढोपिरेतःपतिनात्यक्तश्चेद्दोदुरेव अत्यक्तोवुद्धावपिरेतःप्रदस्यैवेत्यर्थः ॥१३॥ एतदेवप्रश्नोत्तराभ्यांव्याचष्टे रे
तजमिति आगमःपुत्रत्वापकंशास्त्रंकथंकीदृशंसमयभेदश्चकथमित्यर्थः ॥१४॥ कारणांतरेलोकापवादादिभयेसति ॥१५॥

Digitized by Google